

הקשר הנפלא בין מצות ציצית למצות שבת ט"ז חוטי ציצית מול ט"ז חוטי ציצית מאחור כנגד ט"ז עליות לתורה וט"ז כבשים שאנו משלימים בשבת

העליון, וחלק שני הוא ט"ז שיניים בחיך התחתון, והנה מה שהביא בשל"ה הקדוש (פרשת בהעלותך תורה אור אות ט ד"ה ואמר הבשר) בשם ה"רוקח" [אחד מבעלי התוספות] בפירושו על שיר השירים, והנה תוכן דבריו הקדושים.

שלמה המלך ייסד בשיר השירים, שכולו קודש קדשים, שני פסוקים שהקב"ה משבח בהם את כנסת ישראל בענין השיניים, פסוק אחד (ד-ב): "שיניך כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה שכולם מתאימות ושכולה אין בהם", פסוק שני (שם ו-י): "שיניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שכולם מתאימות ושכולה אין בהם".

ומבאר ה"רוקח" כי שני פסוקים אלו הם רמז על התורה ועל עבודת הקרבנות שהעולם קיים עליהם, על התורה כמו שדרשו בגמרא (שבת פח.): "מאי דכתיב (בראשית א-כז) ויהי ערב ויהי בוקר יום ה'שישי, ה"א יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית ואמר להם, אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו".

וכן העולם מתקיים בזכות עבודת הקרבנות, ואפילו בזמן שאין בית המקדש קיים, כמו ששינו בגמרא (מגילה לא.):

"אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם שמא ישראל חוטאין לפניך, אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה, אמר ליה לאו, אמר לפניו רבוננו של עולם (בראשית טו-ח) במה אדע, אמר לו (שם ט) קחה לי עגלה משולשת וגו' [רמז לו בכך שימחל לישראל בזכות הקרבנות]. אמר לפניו [אברהם] רבוננו של עולם תינח בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם, אמר לו כבר תיקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראין בהן מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן ומוחל אני על כל עוונותיהם".

לפי זה אומר ה"רוקח" כי ט"ז שיניים הן כנגד ט"ז כבשים שהקריבו ישראל כל שבוע לקרבן

לפי שאף היא שקולה כנגד כל המצוות, שנאמר ועשיתם את כל מצוותי".

אולם במדרש מבאר הטעם שנסמכה פרשת ציצית לפרשת המקושש, כי בעקבות פרשת המקושש שחילל את השבת ונתחייב מיתה, נתגלגל הדבר שנתן הקב"ה לישראל את מצות ציצית, והנה המאמר בתנא דבי אליהו רבה (פרק כו):

"כשהיו ישראל במדבר מה נאמר בהם, ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת, אמר הקב"ה למשה מפני מה חילל זה את השבת, אמר משה לפניו רבוננו של עולם איני יודע. אמר לו הקב"ה למשה אני אומר לך, כי בכל ששת ימי חול יש לו לישראל תפילין בראשו ובזרועו ורואה אותם וחוזר ממעשיו, אבל עכשיו ביום השבת שאין לו תפילין בראשו ובזרועו, לכן חילל זה את השבת. באותה שעה אמר לו הקב"ה למשה, משה צא וברור להם מצוה אחת שיהיו נוהגים בו בשבתות ובימים טובים, זה מצות ציצית, שנאמר דבר אל בני ישראל וגו' ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם וגו', וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' וגו'".

נמצינו למדים ממדרש זה חידוש גדול, שהקב"ה נתן לנו את מצות ציצית, כי הן אמת שהיא נוהגת כס בימי החול וגם בשבת קודש, אבל התכלית היא להזכיר לנו את קדושת יום השבת, כשאין אנו מניחים תפילין כי שבת לאו זמן תפילין. וצריך ביאור למצוא הקשר הפנימי בין מצות ציצית למצות שבת, כי הן אמת ששתייהן שקולות כנגד כל המצוות, אבל איך הקיום של מצות ציצית מזכירה לנו את מצות שמירת שבת קודש.

ל"ב שיניים מתחלקות לשנים כנגד ט"ז עליות לתורה וט"ז כבשים בקרבן התמיד

פתח דברינו יאיר לבאר הענין בזה, על פי הקדמה יקרה מאירת עינים בענין מה שבאר הקב"ה את האדם עם ל"ב שיניים המתחלקות לשני חלקים, חלק אחד הוא ט"ז שיניים בחיך

בפרשתנו פרשת שלח דבר בעתו מה טוב להתבונן בסיום הפרשה, שהסמך הכתוב את סיפור המקושש שחילל את השבת במדבר ונתחייב סקילה למצות ציצית, כמו שכתוב (במדבר טו-לב):

"ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת, ויקריבו אותו המוצאים אותו מקושש עצים אל משה ואל אהרן ואל כל העדה, ויניחו אותו במשמר כי לא פורש מה יעשה לו. ויאמר ה' אל משה מות יומת האיש, רגום אותו באבנים כל העדה מחוץ למחנה, ויוציאו אותו כל העדה אל מחוץ למחנה וירגמו אותו באבנים ימות כאשר צוה ה' את משה".

ויאמר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת, והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם, למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלהיכם".

ביאור המדרש כי בשבת שאין תפילין מצות ציצית מזכירה לנו לשמור שבת

והנה בפירוש רש"י (שם מא) הביא בשם רבי משה הדרשן, הטעם שנסמכה פרשת ציצית לפרשת המקושש שחילל את השבת, ופרשת המקושש נסמכה לפרשת עבודה זרה שקדמה לה, כי הצד השווה בשלש מצוות אלו שהן שקולות כנגד כל המצוות, ובלשון קדשו:

"ומיסודו של רבי משה הדרשן העתקתי, למה נסמכה פרשת מקושש לפרשת עבודה זרה, לומר (חולין ה.) שהמחלל את השבת כעובד עבודה זרה [שנחשב כאילו עבר על כל המצוות], שאף היא [שבת] שקולה ככל המצוות, וכן הוא אומר בעזרא (נחמיה ט-יג) ועל הר סיני ירדת... ואת שבת קדשך הודעת להם. ואף פרשת ציצית לכך נסמכה לאלו,

ביאור המדרש: הקב"ה נתן לישראל מצות ציצית כדי שתזכיר לנו לשמור את השבת כשאין לנו מצות תפילין

רוקח: ט"ז שיניים כנגד ט"ז עליות לתורה בכל שבוע, וט"ז שיניים כנגד ט"ז קרבנות כבשים בכל שבוע

ישוב הפליאה: מדוע רמז לנו הקב"ה בשיניים על עמוד התורה ועל עמוד העבודה ולא על העמוד של גמילות חסדים

עמוד גמילות חסדים רמזו בשיניים במאמרו של רבי יוחנן: "טוב המלכין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב"

חסד] (בראשית יח-ט) למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו וגו', כל שיש בו שלשה סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו".

נמצינו למדים מזה, כי כל אחד מזרע ישראל יש לו ירושה מאברהם אבינו איש חסד, שהוא מטבעו גומל חסדים, ומזה נשכיל להבין כי אם אנו רואים איש מזרע ישראל שאינו גומל חסדים, הרי זה משום שקלקל במעשיו הרעים את הירושה שירש כל אחד מישראל מאברהם אבינו.

ל"ב שיניים נבראו לחייך לחבריני בבחינת ל"ב טוב הכולל את כל המדות

נקדים עוד מה ששנינו במשנה (אבות פ"ב מ"ט) כי רבן יוחנן בן זכאי אמר לתלמידיו: "צאו וראו איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם". מתוך המשך הדברים מבואר ששאלתו היתה שיבחרו את המדה הטובה ביותר בין אדם לחבירו, על כך ענו לו תלמידיו:

"רבי אליעזר אומר עין טובה, רבי יהושע אומר חבר טוב, רבי יוסי אומר שכן טוב, רבי שמעון אומר הרואה את הנולד, רבי אלעזר אומר לב טוב. אמר להם [רבן יוחנן בן זכאי] רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריהם שבכלל דבריו דבריהם". ופירש רבינו עובדיה מברטנורא: "לב טוב, לפי שהלב הוא המניע לכל שאר הכוחות, והוא המקור שממנו נובעים כל הפעולות".

מה מתוקים הם דברות קדשו של ה"בני יששכר" (חודש אייר מאמר ג אות א), שמבאר הטעם שהקדים הקב"ה מ"ט ימים של ספירת העומר טרם שנתן לנו את התורה בחג השבועות, כי רצה הקב"ה שנקדים לתקן את המדות שלנו לפני שנזכה לקבל את התורה, ולכן נתן לנו את מ"ט ימי הספירה שהם כמנין ל"ב טו"ב שהוא שורש כל המדות הטובות.

המשנה (אבות פ"א מ"ב): "על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה [שהיא עבודת הקרבנות] ועל גמילות חסדים". הנה כי כן מדוע ברא הקב"ה לאדם ל"ב שיניים, המתחלקות רק כנגד עמוד התורה ועמוד העבודה, כי ט"ז השיניים העליונות הן כנגד ט"ז עליות לתורה, וט"ז השיניים התחתונות הן כנגד ט"ז כבשים, ואין בשיניים רמז גם כנגד העמוד השלישי גמילות חסדים.

רחש לבי דבר טוב ליישב קושיא זו, על פי מה שדרשו בגמרא (כתובות קיא:): מקרא שכתוב (בראשית מט-יב): "הכלילי עינים מיין ולבן שיניים מחלב, אמר רבי יוחנן טוב המלכין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב, שנאמר ולבן שיניים מחלב, אל תקרי לבן שיניים, אלא ליבון שיניים". פירוש, המחייך לחבירו חיוך של חיוזק ועידוד מגלה את שיניו הלבנות. הרי לנו דברים ברורים כי בשיניים יש רמז גם על גמילות חסדים, שהמלכין את שיניו לחייך לחבירו הרי זה גדול ממשקהו חלב.

ונראה להוסיף תבלין להרחיב הביאור בזה, מדוע כנגד עמוד התורה ברא הקב"ה ט"ז שיניים עליונות שהן כנגד ט"ז עליות לתורה, וכנגד עמוד העבודה ברא ט"ז שיניים תחתונות שהן כנגד ט"ז קרבנות כבשים, ואילו כנגד העמוד של גמילות חסדים לא מצינו מספר מיוחד בשיניים כי אם ליבון השיניים באופן כללי.

נקדים מה ששנינו בגמרא (יבמות עט.), כי כשראה דוד המלך את הגבעונים שהיו אכזרים גדולים, סירב לקבלם כיהודים באומרו:

"שלשה סימנים יש באומה זו, הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים, רחמנים, דכתיב (דברים יג-יח) ונתן לך רחמים ורחמך והרבך, ביישנים, דכתיב (שמות כ-ז) בעבור תהיה יראתו על פניכם, גומלי חסדים, דכתיב [אצל אברהם אבינו שמדתו

תמיד. הא כיצד, בכל יום מז' ימי השבוע הקריבו ישראל שני קרבנות תמיד, כבש אחד בבוקר וכבש שני בין הערביים, הרי י"ד קרבנות. והנה בשבת קודש הוסיפו להקריב עוד שני כבשים לקרבן מוסף, כמו שכתוב (במדבר כח-ט): "וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים".

וכתב הרמב"ם בספר המצוות: "מצוה מ"א היא שצונו להקריב קרבן בכל שבת, מוסף על תמיד של כל יום, וזהו הנקרא מוסף שבת, והוא אומרו וביום השבת שני כבשים בני שנה". וכן כתב ה"חינוך" (מצוה תב). הרי שבכל שבוע הקריבו ט"ז כבשים הרמוזים בט"ז השיניים, ועל כך משבח הקב"ה את ישראל "שיניך כעדר הרחלים", פירוש, ט"ז שיניך הן כעדר הכבשים שהקריבו ישראל בכל שבוע.

אמנם ט"ז השיניים האחרות הן כנגד מספר העולים לתורה בכל שבוע, הא כיצד, ביום השבת עולים לתורה שבעה, ובמנחה בשבת עולים שלשה, ביום שני עולים שלשה, וכן ביום חמישי עולים שלשה, הרי ביחד ט"ז אנשים שעולים לתורה, ועל כך משבח הקב"ה את ישראל "שיניך כעדר הקצובות", פירוש, ט"ז שיניך הן כמנין העולים לתורה שהקציבו חכמים בכל שבוע.

ומסיים השל"ה הקדוש: "על כן צריך אדם לשמור את שיניו בקדושה, דהיינו בעבודה היו (פסחים נט): הכהנים אוכלים והבעלים מתכפרים, ולענין התורה גם כן האכילה טובה, כדי שיהיה בריא וחזק ויוכל ללמוד תורה". ויש להוסיף כי לא רק בזמן שבית המקדש קיים היו הכהנים אוכלים והבעלים מתכפרים, אלא גם בזמן הגלות שאין בית המקדש קיים שלחנו של אדם מכפר עליו, כמו ששנינו בגמרא (ברכות נה:): "כל זמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על ישראל, ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו".

והנה ה"רוקח" והשל"ה הקדוש לא ביארו לנו איזה משני חלקי השיניים הוא כנגד ט"ז העליות לתורה, ואיזה כנגד ט"ז הכבשים. ונראה לפתור חקירה זו על פי מה ששנינו בגמרא (עירובין סג:): "גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמיד". לפי זה מסתבר לומר כי ט"ז השיניים העליונות הן כנגד ט"ז העליות לתורה, שהן במעלה גבוהה מעבודת הקרבנות, ואילו ט"ז השיניים התחתונות הן כנגד ט"ז קרבנות התמיד.

מדוע אין בשיניים רמז על העמוד השלישי גמילות חסדים

והנני להעלות על שלחן מלכים ליישב מה שנתקשתי רבות בשנים, הלא ידוע מאמר

**ל"ב חוטי הציצית מתחלקים לשני חלקים, ט"ז חוטים מלפנים
כנגד ט"ז עליות לתורה, וט"ז חוטים מאחור כנגד ט"ז קרבנות כבשים**

**כל ל"ב חוטי הציצית ביחד מקדשים את האדם
שיהיה לו ל"ב טוב הכולל את כל המדות הטובות שבין אדם לחבירו**

**בשבת קודש אנו משלימים ט"ז עליות לתורה
כנגד עמוד התורה וט"ז קרבנות כבשים כנגד עמוד העבודה**

**בשבת קודש אנו מבקשים: "וטהר לבנו לעבדך באמת",
בזכות השלמת ל"ב עמוד התורה ועמוד העבודה**

**ט"ז חוטי הציצית מלפנים כנגד ט"ז עליות
לתורה ט"ז חוטי הציצית מאחור
כנגד ט"ז קרבנות כבשים**

ועתה בא וראה כי על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה שכתוב במצות ציצית: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם", ופירש רש"י: "הלב והעיניים הם מרגלים לגוף ומסרסרים לו את העבירות, העין רואה והלב חומד והגוף עושה את העבירות". ומקור הדבר בתלמוד ירושלמי (ברכות פ"א ה"ה): "ליבא ועינא תרין סרסורין דחטא, דכתיב (משלי כג-כו) תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצורנה, אמר הקב"ה אי יהבת לי לבך ועיניך אנא ידע דאת לי". פירוש, הקב"ה אומר לכל אחד מן ישראל: "אם אתה נותן לי את לבך ועיניך, אני יודע שאתה שלי".

נמצינו למדים מזה כי במצות ציצית יש שתי סגולות, סגולה אחת לזכור את כל מצוות ה', כמו שכתוב "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם", סגולה ב' שבזכות מצות ציצית נזכה לקיים מצות לא תעשה: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם".

ונראה לבאר הענין בזה, כי כאשר נתבונן נראה שמצות ציצית יש בה רמז נפלא על שלשה העמודים שהעולם עומד עליהם, עמוד התורה, עמוד העבודה, ועמוד של גמילות חסדים. וביאור הענין בזה כי בציציות שעל ד' כנפות הבגד יש ל"ב חוטים, כי בכל אחת מד' כנפי הבגד יש שמונה חוטים, נמצא לפי זה כי בשתי כנפות שלפני האדם יש ט"ז חוטים, וכן בשתי כנפות שמאחורי האדם יש ט"ז חוטים.

מעתה נראה לחדש כי ט"ז חוטי הציצית שהם בשתי כנפי הבגד לפני האדם, מכוונים כנגד ט"ז עליות לתורה שהן בבחינת "עמוד התורה", ולעומתם ט"ז חוטי הציצית שבשתי כנפי הבגד שמאחורי האדם, הם כנגד ט"ז קרבנות כבשים שהם בבחינת "עמוד העבודה", ואילו כל חוטי

הוא אחד מגדולי חכמי התורה שבעל פה קדוש עליון רבי יוחנן, נתמלא פחד ורעדה ביודענו עד היכן הדברים מגיעים בבחינת (חגיגה יד:): "נאה דורש ונאה מקיים", על פי מה ששינוי בגמרא (ברכות ה:): "אמר רבי יוחנן דין גרמא דעשיראה ביר". ופירש רש"י: "זה עצם של בן עשירי שמת לו". ובגליון הגמרא הביא רב נסים גאון המעשה המופלא שעשה רבי יוחנן:

"דין גרמא דעשיראה ביר, פירשו רבינו שריא ורבינו האיי חמודו ז"ל, רבי יוחנן קבר י' בנים זכרים, וכי העשירי שבהן נפל לתוך יורה גדולה, שהיתה רותחת ריתוח קשה וחזק ונמס בשרו ונמק. נטל רבי יוחנן עצם של אצבע קטנה שלו וצוררה בסדינו, והיה מנחם בה אחרים". לכן מי כמו רבי יוחנן אשר לו נאה ולו יאה ללמדנו הלקח הנשגב בהנהגה שבין אדם לחבירו להיות בכלל: "טוב המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב".

והנני מוסיף נקודה יקרה לבאר בזה הטעם שהסמיכו חכמי התלמוד בגמרא (כתובות קיא:): בכוונה תחילה את מאמרו של רבי יוחנן, למה שדרשו שם לפני זה פירוש הפסוק:

"חכלילי עינים מיין ולבן שיניים מחלב, פשטיה דקרא במאי כתיב, כי אתא רב דימי אמר, אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם רמוז בעיניך דבסים מחמרא [חיך אלי בעיניך להראות לי פנים צהובות ושוחקות, שהוא טוב מיין], ואחוי לי שיניך דבסים מחלבא [הראה לי את שיניך בשחוק של שמחה, שהוא מבוסס יותר מחלב], מסייע ליה לרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן טוב המלבין שינים לחבירו יותר ממשקהו חלב".

לפי דברינו נראה ברור שחכמינו ז"ל ביקשו ללמדנו בזה, ששני הדברים קשורים זה בזה

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מה גדלו מעשי ה' מאד עמקו מחשבותיו, שברא לנו ל"ב שיניים בצורה מיוחדת, ט"ז שיניים עליונות כנגד עמוד התורה, ט"ז שיניים תחתונות כנגד עמוד העבודה, וכאשר נצרף את שני חלקי השיניים, יש בהן ל"ב שיניים כנגד מדת "לב טוב" שהוא העמוד של גמילות חסדים, ולפי האמור רצה הקב"ה ללמדנו בכך, שתכלית העבודה היא שיתקדש האדם בשני העמודים, עמוד התורה ועמוד העבודה, ועל ידי זה יזכה להתקדש גם בעמוד של גמילות חסדים, שהוא ל"ב טוב שיש לכל אחד מישראל בטבע, ירושה מאברהם אבינו.

הנה כי כן יומתק לנו להבין מאמרו הנפלא של רבי יוחנן: "טוב המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב, שנאמר ולבן שיניים מחלב, אל תקרי לבן שיניים, אלא ליבון שיניים", ולפי האמור הרמז בזה על המלבין את כל ל"ב שיניו כדי לחזק ולשמח את חבירו, הרי זה בבחינת גמילות חסדים יותר מן המשקה אותם חלב, ועל ידי זה הוא זוכה למדת "לב טוב" הכוללת את כל המדות הטובות.

**המלבין שיניים לחבירו זוכה מדה כנגד מדה
שהקב"ה כביכול מלבין את שיניו אליו**

דבר בעתו מה טוב בהזדמנות זו לעורר את עצמנו להתחזק מאד במדה טובה זו, לא לקמץ מלהלבין את שינינו בחיוך רחב לכל אחד מישראל, לא להימנע מלומר לכל אחד מלה טובה ודברי חיזוק ועידוד, כמו שכתוב (ישעיה מא-1): "איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק", כי כל זה הוא בכלל הלקח הנשגב שלימד אותנו רבי יוחנן: "טוב המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב".

והנה כאשר נתבונן מי הוא בעל המאמר שמבקש מאתנו להלבין את שינינו לחבירו, הלא

(פרשת בשלח ד"ה מלחמה לה' בעמלק), והנה הדברים בלשון קדשו:

"לבאר כוונת החרוז בזמירות (ליל שבת יום שבת קודש הוא)" נפש כי נאנחה, בא שבת בא מנוחה. פירוש, דהנה איתא בזוהר הקדוש (ח"ג קעו.) כי שבת נקרא שבת שלום... והיינו כי בו ימי המעשה צריך למלחמת היצר... אבל בשבת קודש אין צריך למלחמת היצר כנודע. וזהו מאמר הכתוב (שמות לא-טו) ששת ימים יַעֲשֶׂה מלאכה, היינו מלחמת היצר, כי מלחמת היצר היא מלאכה גדולה, וביום השביעי שבת, לשון שביטא ונייחא, ולא תעשה מלאכה, כי בשבת קודש אינו צריך למלחמת היצר.

וזהו שנקרא שבת קודש 'שבת שלום', שאין בו מלחמה, ונקרא גם כן שלום מלשון שלימות, כי אם ח"ו עדיין צריך למלחמת היצר אזי אין שלימות עדיין. וזהו נפש כי נאנחה, פירוש, שבששת ימי המעשה יש אנחה בנפש ממלחמת היצר, בא שבת שלום, בא מנוחה, היינו מנוחת היצר.

על פי האמור הוא מוסיף לפרש כמין חומר מה שפירש רש"י על הפסוק (בראשית ב-א): "ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה - מה היה העולם חסר, מנוחה, באת שבת באת מנוחה". כי בששת ימי החול צריך להילחם מלחמת חורמה כנגד היצר הרע, נמצא שהעולם היה חסר יום מנוחה לנוח בו ממלחמת היצר, "באת שבת באת מנוחה", שהאדם נח בו ממלחמת היצר, אלו דבריו הקדושים.

הנה כי כן יאירו עינינו להבין הקשר הנפלא בין מצות ציצית למצות שבת, כי כמו שבשבת אנו משלימים ט"ז עליות לתורה וט"ז קרבנות כבשים, המטהרים את הלב מהיצר הרע השורה בלב החלל השמאלי, ועל כך אנו מתפללים בכל תפלות השבת: "וטהר לבנו לעבדך באמת", כן על ידי קיום מצות ציצית שיש בה ט"ז חוטים מלפנים כנגד ט"ז עליות לתורה, וט"ז חוטים מאחור כנגד ט"ז קרבנות הכבשים, מתקדש האדם ומטהר את לבו, כדי שיזכה לקיים בתכלית השלמות: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם".

במנחה של שבת, וכן הקרבת ט"ז כבשי הקרבן תמיד החל מיום ראשון נשלמת ביום השבת, והרי לנו ל"ב קדושות של עמוד התורה ועמוד העבודה הנשלמות בשבת קודש, אשר כפי המבואר יש בהן הכח לקדש את ל"ב האדם, לכן אנו מתפללים בכל תפלות השבת: "וטהר לבנו לעבדך באמת". [יתכן שמטעם זה אחרי תפלת מנחה של שבת כשנשלמו כל הקרבנות הוא הזמן של רעווא דרעווין].

ויש להרחיב הביאור בזה על פי המבואר במדרש (במדב"ר כב-ט) על הפסוק (קהלת יב-א): "לב חכם לימינו, זה יצר טוב שהוא נתון בימינו, ולב כסיל לשמאלו, זה יצר הרע שנתון בשמאלו". נמצינו למדים מזה כמו שהאר"ך בעל ה"תניא" ב"לקוטי אמרים" (פרק ט) שהיצר הטוב נמצא בחלל הימני שבלב והיצר הרע בחלל השמאלי שבלב. וזהו שדרשו (ברכות נד.): "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך, בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע", כי שני היצרים נמצאים בשני חללי הלב.

והנה כאשר נתבונן נראה, כי שתי העבודות של העליות לתורה והקרבת הכבשים הרמוזות בתוך ל"ב השיניים, יש כח נפלא לנקות ולטהר את הלב מהיצר הרע, כי על ט"ז עליות לתורה שהן בכלל לימוד התורה כבר שנינו בגמרא (קידושין ל:), שהקב"ה אומר לישראל: "בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו", וכן בט"ז קרבנות הכבשים יש סגולה להכניע את היצר הרע, כמבואר במדרש תנחומא (פרשת פנחס סימן ג): "מעולם לא לן אדם בירושלים ובידו עוון, כיצד, תמיד של שחר מכפר על עוונות שנעשו בלילה, תמיד של בין הערבים מכפר על עוונות שנעשו ביום".

לכן אנו מתפללים בשבת, שבזכות ט"ז העליות לתורה שאנו משלימים בשבת, וכן בזכות ט"ז קרבנות כבשים שאנו משלימים בשבת, "וטהר לבנו", מכוחו של היצר הרע שמטמטם את הלב, כדי שנוכל "לעבדך באמת".

דבר בעתו מה טוב לצרף מה שכתב ב"אהבת שלום" להרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב זי"ע

הציצית בד' כנפות הבגד שהם ל"ב חוטים, מטהרים ומקדשים את ל"ב האדם מהיצר הרע, ועל ידי זה הוא זוכה שיהיה לו ל"ב טוב הכולל את כל המדות שהוא "עמוד של גמילות חסדים".

והנה שלשה עמודי עולם הללו כוללים את כל מצוות התורה, הן מצוות שבין אדם למקום והן מצוות שבין אדם לחבירו, וזהו הטעם שדקדק התנא לומר: "על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים", כי מטעם זה פתח הקב"ה את התורה: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", ופירש רש"י: "בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראת ראשית תבואתה", נמצא כי העולם עומד על התורה ועל ישראל הכלולים בשלשה עמודי עולם.

לכן על מצות ציצית שרמוזים בה כל שלשה עמודי עולם נאמר: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם", כנגד עמוד התורה הרמוז בט"ז חוטי הציצית מלפנים, וכנגד עמוד העבודה הרמוז בט"ז חוטי הציצית מאחור, "ולא תתורו אחרי לבבכם" ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם", הוא כנגד עמוד של גמילות חסדים הרמוז בל"ב חוטי הציצית המקדשים ומטהרים את לב האדם מהרהורים רעים, ועל ידי זה הוא זוכה למדת ל"ב טוב הכוללת את כל המדות.

"וטהר לבנו לעבדך באמת" בשבת קודש אנו משלימים את ל"ב העבודות

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הקשר בין מצות ציצית למצות שבת, בהקדם לבאר הטעם שאנו מבקשים בכל תפלות השבת בברכה האמצעית המיוחדת לשבת: "וטהר לבנו לעבדך באמת", ויש לומר הביאור בזה כי יום השבת נקרא תמיד בתורה "יום השביעי", כמו שכתוב בעשרת הדברות (שמות כ-ח): "זכור את יום השבת לקדשו, ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלקיך".

נמצא לפי זה כי ביום השבת נשלמות כל ט"ז העליות לתורה, ג' עליות ביום ב', ג' עליות ביום ה', ז' עליות ביום השבת, ועוד ג' עליות

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

להורדת המאמרים shvilei.com
לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com